

MANAGEMENTUL PROIECTULUI EDUCAȚIONAL CA METODĂ DE EVALUARE ALTERNATIVĂ

Tatiana IFRIM, masterandă, Management și comunicare instituțională, UST

Elena BÎRSAN, doctor, conferențiar universitar

Catedra Pedagogie și Psihologie generală, UST

Rezumat. Lucrarea descrie importanța metodei proiectului, ce constituie o metodă activă de predare, contribuie la rezolvarea originală a sarcinilor, oferă libertatea de alegere, acțiune, și un mediu bogat și semnificativ, în care elevii își dezvoltă competențe complexe, stimulează imaginația acestora și facilitează transferul achizițiilor învățării în viața cotidiană.

Cuvinte cheie: metoda proiectului, evaluare, management.

Summary. The paper describes the importance of the project method, which is an active teaching method, contributes to the original solving of tasks, offers freedom of choice, action, and a rich and meaningful environment, in which students develop complex skills, stimulate their imagination and facilitate the transfer of acquisitions. learning in everyday life.

Keywords: project method, evaluation, management.

Principalul obiectiv al educației moderne este formarea unei personalități multilateral dezvoltate care poate realiza potențialul său creativ în condiții socio-economice dinamice, atât în propriile interese vitale, cât și în interesele societății. Formarea capacității elevilor de a gândi creativ, a independenței în luarea deciziilor, a inițiativei revine în primul rând educației. Învățământul modern este axat pe *învățarea centrată pe elev*, reliefându-se importanța personalității elevului. În acest context, învățarea se va axa pe educabil, și nu pe materia de studiu, aceasta fiind un mijloc de formare a unităților de competențe. Elevul beneficiază de posibilitatea de: a se implica activ în procesul educațional, a se manifesta natural, fără a sesiza că această activitate este, eventual, „impusă”, a avea mai multă libertate în acțiune, a învăța din interacțiunile verbale cu colegii săi, dar și cu semenii; a participa în pregătirea activităților identificând, individual sau în grup, probleme, căutând soluții și realizând diferite produse, inclusiv electronice/virtuale; a spori încrederea în forțele proprii, devenind capabil să îndeplinească sarcinile alese sau cele ce i s-au propus; a interacționa mult mai activ, tolerant și empatic în grup, practicând limba română ca mijloc de comunicare din perspectiva preferințelor și a interesului elevului.

De aceea Curriculumul aprobat în anul 2019 propune ca procesul de predare-învățare-evaluare să se realizeze prin activități experiențiale (practice). Învățarea prin experiență, învățarea naturală, acțională, se obține prin interacțiune cu ceilalți, din propriile experiențe, atunci când elevul este direct implicat într-un eveniment și învață „prin a face”, „a trăi împreună cu ceilalți”, „a exersa”, „a pune în practică” cele învățate.

Cercetătorul L. Goryunova dă următoarea definiție conceptului de „management al clasei de elevi”: „Managementul clasei este activitatea managerială a unui cadru didactic, desfășurată în clasă și direcționată spre atingerea obiectivelor de dezvoltare a personalității copilului, pregătit pentru viață în noile condiții socio-pedagogice”[8]. Astfel aplicarea

metodei proiectului educațional în procesul instructiv-educativ are nemijlocit conotații cu managementul clasei de elevi. Managementul clasei de elevi are funcții similare cu cele ale managementului educațional, după cum urmează:

Proiectare - sunt stabilite scopurile și obiectivele precum și direcțiile de acțiune dezirabile pentru a atinge aceste obiective (răspuns la întrebări precum: ce trebuie făcut?, când trebuie acționat?, cum trebuie acționat? de către cine trebuie realizat și cu ce resurse?);

Organizare - procesul complex, dinamic și flexibil de selectare și grupare a activităților pentru atingerea unor obiective comune, de repartizare a responsabilităților, de stabilire a liniilor de autoritate și canalelor oficiale de comunicare prin care să se asigure coerența și eficiența intervenției și activităților [3, p. 48];

Coordonare - totalitatea acțiunilor întreprinse pentru a-i determina pe membrii grupului/clasei de elevi să participe activ, responsabil, creator și eficient la îndeplinirea sarcinilor ce le revin;

Consiliere - acțiunea de îndrumare prin care se asigură dirijarea, explicarea, argumentarea, călăuzirea și înțelegerea obiectivelor, a sarcinilor, atribuțiilor și responsabilităților la nivelul fiecărei persoane;

Evaluare și decizie- verificarea, analiza și aprecierea activităților desfășurate în vederea cunoașterii și interpretării stadiului de realizare a celor propuse, decizii privind ameliorarea/îmbunătățirea anumitor situații. La nivelul fiecărui grup se crează/ formează și susține un anumit climat organizațional dependent de tipul și nivelul relațiilor interpersonale, al interacțiunilor. Interrelaționarea managerială evidențiază polaritatea relațiilor profesor-elev, elev-elev. Aceste funcții similare cu managementul se reflectă în etapele de realizare a unui proiect educațional.

Conceptul de proiect are originea din latinescul „projectum” al verbului proicere (a arunca ceva înainte) format din prefixul pro-(care indică ceva ce precede acțiunea următoare a cuvântului în timp) și rădăcina iacere (a arunca). Rădăcina latină sugerează mișcarea, o traiectorie, o anumite relație cu spațiul și timpul. Procesul implicat presupune un punct de plecare folosit ca o bază, de unde cineva se aruncă înainte, către un scop.

În sens larg, **proiectul** reprezintă *modalitatea prin care resursele umane, materiale, financiare sunt organizate într- un mod specific pentru realizarea unei lucrări dintr- un domeniu de activitate*, cu caracteristici date, cu restricții de cost și timp, urmând un ciclu de viață standard *pentru a realiza schimbări benefice definite prin obiective cantitative și calitative* [3, p. 66]

Un proiect educațional este o *activitate comună educativă, cognitivă, creativă sau de joc a elevilor parteneri, care are un scop comun, metode convenite, metode de activitate care vizează obținerea unui rezultat comun pentru a rezolva orice problemă care este semnificativă pentru participanții la proiect. Metoda proiectului* este concepută ca o un mod de a-i organiza pe oameni și de a gestiona activitățile lor. Este o manieră de organizare și coordonare a muncii [7].

În pedagogie s-au făcut multe cercetări în domeniul proiectului ca metodă educațională. Această metodă a parcurs o cale lungă de la crearea până la aplicarea sa actuală. Metoda proiectului este cunoscută pe scară largă și a fost utilizată de mult timp în practica de predare mondială. De-a lungul celor trei sute de ani de istorie a dezvoltării sale, metoda proiectului s-a transformat și s-a dezvoltat într-o tehnologie de proiectare educațională. Inițiată de filozoful american J. Dewey în lucrarea „Project method”, metoda a fost fundamentată pe principiul învățării prin acțiunea practică cu finalitatea reală (“learning by doing”) ceea ce-i conferea și motivația necesară, menționând că instruirea ar trebui să fie efectuată în mod activ, la copii este necesar să se stimuleze interesul personal pentru cunoștințele dobândite, care ar trebui să fie utile în viața reală. Învățarea prin realizarea de proiecte reprezintă un mod mai cuprinzător de organizare a procesului de învățământ prin care pot fi satisfăcute cerințele unei educații pragmatice, în spiritul acțiunii și independenței în gândire [6, p.5].

Conform cercetărilor autoarei N. Pahomova conceptul de proiect educațional este explicat din **două perspective: 1. din perspectiva elevului; 2. din perspectiva profesorului**

1. Proiectul educațional din perspectiva elevului - capacitatea de a face ceva interesant independent, în grup sau singur, profitând la maximum de posibilitățile sale; Aceasta este o activitate care îi permite elevului să se manifeste, să-și încerce puterile, să-și aplice cunoștințele, să aducă beneficii și să arăte rezultatul obținut în public; aceasta este o activitate menită să rezolve o problemă interesantă formulată de elevii înșiși sub forma unui scop și a unei sarcini, când rezultatul acestei activități - modalitatea găsită de soluționare a problemei – are caracter practic, are o valoare aplicată importantă și, ce e foarte important, este interesant și semnificativ pentru descoperitorii înșiși [6, p.17]

2. Proiectul educațional din perspectiva profesorului este un mijloc didactic integrativ de dezvoltare, învățare și educație, care îi permite să elaboreze și să dezvolte abilități specifice de proiectare, și anume să-și învețe pe elev: problematizarea (luarea în considerare a câmpului problemei și identificarea subproblemelor; formularea problemei generale și enunțarea scopului care rezultă din această problemă); stabilirea obiectivelor și planificarea activităților; autoanaliza și reflecția (autoanaliza succesului și eficacității rezolvării problemelor proiectului); prezentarea (auto-prezentare) a cursului activităților și rezultatelor sale; capacitatea de a pregăti materialul pentru prezentare într-o formă vizuală, utilizând produsul special conceput pentru acest lucru; căutarea informațiilor necesare, selectarea și asimilarea cunoștințelor necesare; aplicarea practică a cunoștințelor, capacităților și abilităților în diferite situații, inclusiv și în cele atipice; selectarea, dezvoltarea și utilizarea unei tehnologii de fabricație adecvate produsului proiectării; efectuarea cercetărilor (analiză, sinteză, ipoteză, detalierea și rezumarea) [6, p.15].

Într-o lucrare asupra managementului de proiect în instituțiile școlare, V. M. Cojocaru și L. Sacară, relevă conotațiile pedagogice actuale ale termenului de proiect, de la cea de modalitate de organizare a activității de învățare la cea mai cuprinzătoare ipostază – formă de interacțiune educativă/ managerială: investigație amănunțită realizată de către elevi,

focalizată pe o temă generală, subiect de interes pentru copii, pe care îl va dezvolta; acțiune de cunoaștere de natură practică, având caracter de învățare prin descoperire, dintr-o dublă perspectivă: efort deliberat de cercetare realizat de către copii, abordând subiectul în mod amplu și o investigație extinsă a unui subiect din sfera idealului sau practicului, către care copilul își canalizează toată atenția și energia; instrument de sprijinire a dezvoltării comportamentului elevilor de la experiența instinctivă la cea reflexivă; modalitate de învățare și dezvoltare colaborativă, care abordează educabilii ca participanți activi la propria formare; un ansamblu de activități corelate, organizate, ancorate în scopuri și obiective bine delimitate, cu strategii și resurse specifice, ceea ce evidențiază caracterul de instrument al schimbării, dezvoltării instituției școlare în plan structural și funcțional – sensul managerial al termenului de proiect educațional [1, p. 7].

Cercetătoarea D. Jeder este de părere că alături de modalitățile de evaluare tradiționale, în prezent se utilizează și modalități alternative (complementare) de evaluare a căror pondere devine tot mai semnificativă în activitățile de evaluare desfășurate la nivelul întregului sistem de învățământ [4, p.85].

Proiectul reprezintă o metodă de evaluare alternativă complexă, care solicită mai multă atenție din partea profesorului și este bazată pe interese, necesitate și posibilități de dezvoltare pentru elevi. Proiectul ca instrument de evaluare poate lua forma unei sarcini de lucru individuale sau de grup, ținând cont și de faptul că o bună parte a activității propuse de acesta poate fi realizată și în afara orelor de curs. Putem caracteriza această metodă ca fiind o metodă care stimulează și dezvoltă multilateral personalitatea în perioada de formare a copilului.

La etapa de proiectare elevii aleg tema de cercetare, stabilesc obiectivele pe care trebuie să le atingă. Profesorul la această etapă joacă un rol de moderator: ascultă propunerile, administrează dezbaterile, informează și răspunde la întrebările elevilor.

Planificarea desfășurării proiectului constă în stabilirea etapelor de realizare, precum și a termenului de finalizare a acestuia. La etapa de planificare, elevii își pregătesc planul de acțiune pe care îl vor aplica în îndeplinirea sarcinilor, se planifică și resursele ce vor fi utilizate. Anume în acest moment se repartizează sarcinile între membrii grupului, care trebuie să fie clar definite. În schimb profesorul intervine cu sugestii, cu observări, oferă suport pentru o bună derulare a proiectului.

La etapa de realizare, elevii își desfășoară activitățile independente și responsabil în acord cu planul de acțiune și cu diviziunea muncii, iar profesorul îi îndrumă pe elevi și le acordă acestora sprijin concret. și le corectează greșelile și vine cu sugestii de îmbunătățire a proiectului. Tot la etapa aceasta elevii își autoverifică rezultatele muncii, după care urmează evaluarea reciprocă între membrii grupului, pentru a se stabili gradul de definitivare a proiectului.

La etapa de evaluare, elevii și profesorul evaluează în comun procesul și rezultatele obținute. Rolul profesorului este de a-i conduce pe elevi la feedback, de a-i face să înțeleagă greșelile comise, eficiența muncii lor și experiența câștigată, dar și îi suscită să mai participe

la astfel de activități. Deci, putem spune că profesorul devine un consultant, partener, care nu-l conduce pe elev către acumularea de cunoștințe, dar numai îl însoțește. Pe lângă aceste funcții ale profesorului în timpul derulării proiectului, mai apare și cea de evaluator - oferă feedback la aportul fiecărui elev în realizarea proiectului.

Autorul Tudor Stanciu susține că față de evaluarea tradițională, metoda proiectului prezintă o serie de avantaje, cum ar fi: posibilitatea de a urmări aplicabilitatea cunoștințelor atât teoretice, cât și practice, posibilitatea de a aprecia și de a analiza rezultatul muncii personale a elevului, care este scos din rutina zilnică [5, p. 233-234].

În concluzie, ținem să menționăm importanța metodei proiectului, prin faptul că constituie o metodă de activare a elevului prin rezolvarea originală a sarcinilor, prin libertatea de alegere și acțiune, prin modalitatea de procesare a informațiilor, oferind un mediu bogat și semnificativ, în care elevii își dezvoltă competențe complexe, care bine aplicată, este o modalitate atractivă și dinamică de a dezvolta competențele elevilor, stimulează imaginația elevilor și facilitează transferul achizițiilor învățării în viața de fiecare zi. După finalizarea unui proiect, elevii înțeleg mai profund conținutul abordat în proiect, elevii împreună cu profesorii au posibilitatea să reflecteze asupra învățării, eficacității activităților derulate în proiect, calității muncii lor, obstacolelor și modului în care acestea pot fi depășite. Considerăm că utilizarea metodei proiectului în cadrul lecțiilor va favoriza descoperirea plăcerii de a învăța, va spori încrederea în propriile forțe, îi va face pe elevi să se simtă împliniți, și procesul de învățare va fi mai eficient.

Bibliografie

1. Cojocaru V., Sacară L. Managementul proiectelor pedagogice. Ghid metodologic. București: Editura Didactică și Pedagogică, R.A., 2005.
2. Dulamă M. E. Metodologii didactice activizante: teorie și practică. Cluj: Clusium, 2008.
3. Gherguț A. Management general și strategic în educație: ghid practic / Alois Ghergut. Iași: Polirom, 2007
4. Jeder D. Teoria și metodologia curriculumului. Editura Did. și Pedagogica, București, 2013
5. Tiron E., Stanciu T. Teoria și metodologia instruirii; Teoria și metodologia evaluării. București: Editura Didactică și Pedagogică, 2019
6. Пахомова Н.Ю. Метод учебного проекта в образовательном учреждении: Пособие для учителей и студентов педагогических вузов. 3-е изд., испр. и доп. М.: 2005. 112 с.
7. Managementul proiectelor. Dezvoltare durabilă, https://www.academia.edu/7076651/Managementu_-proiectelor_Dezvoltare_durabila, (vizitat 05.03.2020)
8. Шевченко В.А. Педагогический менеджмент в процессе обучения, <http://www.dslib.net/obw-pedagogika/pedagogicheskij-menedzhment-v-processe-obuchenija.html>, (vizitat 19.03.2020)